

Остап Черхавський

Християнська віра базується на Божому Об'явленні. Тобто те, що ми знаємо про Бога, Він Сам з власної ініціативи об'явив нам, щоб покликати до сопричастя з Собою та вчинити учасниками Своєї природи (пор. 2Пт 1,4). Бог відкривається людині словами і ділами, тим самим готуючи її до сприйняття об'явлення Себе Самого, і аж до повноти Об'явлення в особі Його Воплченого Слова – Ісуса Христа.

Те, що Він відкрив людям про Себе, під натхненням Святого Духа було записано у різний час різними людьми або ж збереглося в усних переказах, багато з яких також пізніше кодифікували. Записане богонатхненними авторами Боже Об'явлення отримало назву Священних Писань або ж Святого Письма, а отримане в інший спосіб – Святого Передання або Традиції Церкви. Для початку пропоную дати більш широке визначення Божого Об'явлення. Катехизм УГКЦ «Христос – наша Пасха» навчає, що Святе Письмо – це зібрання книг, які були написані натхненними Богом людьми, а Христова Церква отримала їх і береже як Слово Боже. Ці книги складають канон Старого і Нового Завітів. Щодо Святого Передання, то його поняття не є таким однозначним та легко зрозумілим, а досить багатограним. Посилаючись на апостола Павла, Передання визначають як сукупність письмових та усних джерел, за допомогою яких передається віра з покоління в покоління: «Тож стійте, брати, і тримайтеся передань, яких від нас навчилися чи то усно, а чи листовно» (2Сол 2,15). Таким чином бачимо, що в ранній Церкві існувала письмова форма Передання – листи апостолів до перших християнських спільнот, та усна, яка складалася, щонайменше, з проповіді Воскресіння, правила віри та літургійної практики. Про правило віри св. Іван Касіян пише наступне: «Це те скорочене слово [...], яке створив Господь, помістивши в небагатьох словах, віру обох Своїх Завітів, коротко витримавши в них зміст всіх Писань». Тут йде мова про перші символи віри, які пізніше набувають єдиної і остаточної форми на Нікейському та I Константинопольському Вселенських Соборах. Щодо літургійно-богослужбової практики Церкви, то св. Василій Великий відносить до неї наступні традиції: хресне знамення, молитовну поставу – повернення на Схід, епіклезу в Євхаристії, потрійне занурення при Хрещенні тощо. Пізніше всі ці звичаї були записані у творах святих отців, в постановках соборів та літургійних текстах. Так велика частина того, що початково було усним, стало письмовим Переданням.

ÂÂÂÂÂÂÂÂ

Тож як Святе Письмо співставляється зі Святим Переданням? Чи мають вони однакову вартість? І якщо так, то чи черпати з них Істину поокремо, чи у тісному пов'язанні та взаємодії?

Відповідаючи на це питання, слід зазначити, що воно зродилося в ході полеміки з протестантськими богословами в XVI ст., коли вони, відкинувши Святе Передання, визначили Святе Письмо як єдине джерело Божого Об'явлення. Так народився загальновідомий в богословських колах принцип sola Scriptura (з латинської – «тільки Писання»). Відповіддю Католицької Церкви на протестантське «тільки Писання» стало «Писання і Передання». Це свідчить, що християнство є не просто «релігією книги» . Католицькі богослови пройшли нелегкий шлях дискусій, в ході яких намагалися показати, як саме пов'язані ці дві дійсності. Попри перші неточні редакції остаточне вирішення цього питання сформувався в XX ст., коли отці II Ватиканського собору у догматичній конституції про Боже Об'явлення «Dei Verbum» визначили, що: «Священне Передання і Священне Писання становлять один священний депозит Божого Слова доручений Церкві» . Цей депозит існує одночасно як проявлений і закріплений у Святому Письмі, так і переказаний Традицією. Щоб показати єдність цих двох стовпів християнської віри, у соборовому документі на означення Божого Об'явлення використовується аналогія джерела, з якого випливають Священне Писання і Святе Передання та прямують до однієї й тієї ж мети. Бо, згідно з соборовими отцями, Святе Письмо є Словом Божим, записаним на письмі під натхненням Святого Духа, а Святе Передання також є Словом Божим, яке Святий Дух і Син Божий Ісус Христос доручив апостолам, а ті – своїм наступникам, щоб вони його незмінно зберігали та проповідували . З цього бачимо, що Святе Письмо та Святе Передання тісно між собою пов'язані: Передання пояснює Писання, а Писання, в свою чергу, визначає істинність Передання . Ось чому Церква навчає і одне, і друге приймати з однаковою пошаною та побожністю.

ÂÂÂÂÂÂÂÂ

Щоб черговий раз підкреслити єдність Святого Письма та Святого Передання, варто наголосити, що письмова форма Божого Об'явлення, як Старого, так і Нового Завітів, з'явилася пізніше, ніж усна. Наприклад, перші книги Писання, які носять назву П'ятикнижжя, були записані Мойсеєм саме завдяки традиції, носієм якої був ізраїльський народ. Більшість подій, які вони описують, відбулися за багато століть до Мойсея. Щодо Нового Завіту, то Євангельська благовість до того, як була записана священними авторами, звідналася апостолами, про що свідчить св. Іриней Ліонський: «Істина передана не через письмена, але живим голосом» . Пізніше, після процесу кодифікації Об'явлення, письмена сформувалися у священні книги, а відтак ці книги утворили канон Святого Письма, який був представлений і затверджений отцями Церкви на соборах, починаючи з помісного собору в Римі 382 року та закінчуючи I Ватиканським собором 1870 року . Цей аспект є дуже важливим в полеміці з протестантами, які, відкидаючи вартість Святого Передання та наголошуючи лише на важливості Писання, забувають, що воно було написане та сформоване у тому вигляді, який маємо зараз саме завдяки Переданню

і Вселенській Церкві.

ÂÂÂÂÂÂÂ

Отже вникнувши в проблематику взаємозв'язку між Святим Письмом і Святим Переданням, робимо висновок, що людина досягає Істину не лише за допомогою Писання, але й Передання, завдяки якому ми і маємо сьогодні можливість тримати у руках Святе Письмо. Тож оскільки ці дві форми Божого Об'явлення виходять з одного і того ж божественного джерела, вони мають однаково прийматися та почитатися.

ÂÂÂÂÂÂÂ

Остап ЧЕРХАВСЬКИЙ, Святе Письмо і Передання. Їх співвідношення // СЛОВО №2 (74)